

Η προσφυγιά της μνήμης

Παρουσίαση του νέου βιβλίου του Χρίστου Ζαφείρη «Μνήμης Οδοιπορία – Ανατολική Θράκη»

«**Ζ**ούσαμε πολύ καλά στο χωριό μας, ώσπου Ξέσπασε ο Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος κι έφερε τη φωτιά του και στα μέρη μας. Τελειώνει για τα καλά το καλοκαίρι, όταν μία μέρα ακούσαμε τον τελόλη να φωνάζει. Βγήκε, λέει, διαταγή να εγκαταλείψουμε σε τρεις ώρες το χωριό και να μαζευτούμε στην πλατανιά παίρνοντας μαζί μας ό,τι μπορούσαμε. Ήταν ωραίο μέρος». Η ανατολική Θράκη, μια περιοχή με επί αιώνες ακμάζοντα εθνοτισμό, είναι το «ωραίο μέρος» που κρατάει στη μνήμη της η πρόσφυγας, σε μία από τις πολυάριθμες μαρτυρίες που συμπεριλαμβάνει ο Χρίστος Ζαφείρης στο νέο του βιβλίο «Μνήμης Οδοιπορία - Ανατολική Θράκη» (εκδόσεις «Επίκεντρο»).

Περιδιάβαση

Λιγότερο από έναν αιώνα μετά το μεγάλο Εξριζωμό του Θρακιστών και της μετεγκατάστασής τους στη νέα πατρίδα, ο Χρίστος Ζαφείρης στοχεύει με το βιβλίο του, μέσα από την παράθεση Έξακαμένων ιστορικών στοιχείων και σπάνιων φωτογραφιών, στην «αναβίθιση» της συλλογικής μνήμης», όπως έδθηκε ο ίδιος σε συνέντευξη Τύπου που δόθηκε χτες στην αίθουσα εκδηλώσεων της ΕΣΗΕΜ-Θ. «Όταν αναφερόμαστε στις Χαμένες Πατρίδες έχουμε κατά νου κυρίως την Κωνσταντινούπολη, την Ιωνία. Η ανατολική Θράκη συνήθως παραμένει Έξακαμένη», πρόσθεσε. Στις 384 σελίδες της καλαισθητής έκδοσης, ο γνωστός συγγραφέας, ερευνητής και δημοσιογράφος επικερθεί μία περιδιάβαση στο χρόνο και το χώρο της ανατολικής Θράκης, αναζητώντας τη διαχρονική ελληνική παρουσία και τα ελληνικά κατάλοιπα που διατηρούνται εκεί, παρά την ερήμωση και τις καταστροφές στα χρόνια που μεσολάβησαν. «Είναι μια επιχείρηση αυτογνωσίας και εθνικής μνήμης. Τα δραματικά γεγονότα οι Έλληνες συνάρα προσπαθούν να τα ξεχούν και αδιαφορούμε για την

Στην «αναβίθιση της συλλογικής μνήμης» στοχεύει το νέο βιβλίο του Χρίστου Ζαφείρη, το οποίο παρουσιάστηκε χτες στην αίθουσα της ΕΣΗΕΜ-Θ

Ιστορία», τόνισε. Στο πλαίσιο της έρευνάς του, ο συγγραφέας έκανε μία μεγάλη περιοδεία στην ανατολική Θράκη με σταθμούς τα ακμάζοντα αστικά κέντρα του χτες, Αδριανούπολη, Σαράντα Εκκλησιές, Ραιδεστό, Καλλιπολι, Βιζύη, Αίνο, Μάδυτο και αρκετές περιοχές της παραθαλάσσιας ζώνης της Προποντίδας, της Μαύρης Θάλασσας και του Μικρού Αίμου. Στις πόλεις αυτές επισκέφτηκε μνημεία και κατεστραμμένους ναούς, μπήκε σε σχολεία και παλιά αρκοντικά. Επίσης συνομιλήσε με Θρακίτες πρόσφυγες και απογόνους τους και έκανε επιμονή έρευνα σε βιβλιοθήκες και θρακικές πηγές.

Ιστορικές αναφορές

Η ιστορική αναφορά εστιάζει στις τελευταίες δεκαετίες του 19ου και τις πρώτες του 20ού αιώνα, που ταυτίζονται με την ακμή του αλύτρωτου ελληνικού στοιχείου, το σκληρό ανταγωνισμό με τους Βούλγαρους και τους Νεότουρκους για τον

εθνικό έλεγχο της Μακεδονίας και της Θράκης, τη θρακική γενοκτονία του 1914 και την οριστική έξοδο των Ανατολικοθρακιωτών το 1922-'23. Επίσης διερευνώνται η στάση των Αγγλών και των Γάλλων, η κρυφή συμμαχία τους με τον Κεράλ Ατατούρκ σε βάρος των Ελλήνων, σχετικά με την εκκένωση της ανατολικής Θράκης και ο ρόλος του Ελευθερίου Βενιζέλου, ενώ δε λείπουν οι αναφορές στους εθνολογικούς συσχετισμούς και τις πληθυσμιακές εθνικές στατιστικές ανάμεσα στους Έλληνες, Τούρκους και Βούλγαρους της περιοχής. Ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι σελίδες που αφιερώνει ο συγγραφέας στις ανταποκρίσεις του Έρνεστ Χέμινγουэй ως απεσταλμένου της εφημερίδας «Τορόντο Στार» το 1922, στην ανατολική Θράκη.

«Μπορούσε να σωθεί»

Στο μεγάλο ερώτημα, το οποίο θέτει ο Χρίστος

Ζαφείρης στο βιβλίο του, στάθηκε ο επίκουρος καθηγητής του Τμήματος Ιστορίας Αρχαιολογίας του ΑΠΘ Σπυρίδων Σπρέτας: γιατί η ανατολική Θράκη, η οποία έστειλε το 1920, για δύο χρόνια, βουλευτές στην ελληνική Βουλή, έπεσε θύμα των «συμμάχων», αποδόθηκε στην Τουρκία και ακολούθησε ο μεγάλος εκπατρισμός με τη συνθήκη των Μουδανίων το 1922; «Μπορούσε να κρατηθεί τελικά η ανατολική Θράκη; Στο ερώτημα αυτό -στο οποίο η απάντηση κατά τη γνώμη μου είναι «ναι»- καλούνται να απαντήσουν τώρα οι ιστορικοί», τόνισε ο κ. Σπρέτας.

Το βιβλίο περιλαμβάνει 160 παλιές και σημερινές φωτογραφίες προσώπων, τόπων και μνημείων ελληνικού ενδιαφέροντος της ανατολικής Θράκης. Σημαντικό μέρος καταλαμβάνουν τα κειμήλια, οικογενειακά και εκκλησιαστικά, που έφεραν μαζί τους οι πρόσφυγες, κάποια από τα οποία φώτασσονται σήμερα σε μουσεία. Επίσης παρατίθεται κατάλογος με τα ονόματα των Ελλήνων οικισμών της ανατολικής Θράκης, σημειώνονται τα σημερινά τους ονόματα σε τουρκική γραφή και εκκροά στην ελληνική και δημοσιεύεται χάρτης της περιοχής, που αποτυπώνει τα χωριά και τις πόλεις ελληνικού ενδιαφέροντος.

Στις σελίδες του βιβλίου περιλαμβάνονται επίσης πληροφορίες για την άγνωστη προσφορά των Θρακιστών στον αγώνα της ελληνικής Ανεξαρτησίας του 1821, τα αναστενάρια που μεταφέρθηκαν από τα χωριά του Μικρού Αίμου και τις τοπικές μουσικές και τους χορούς τους. Τις σύγχρονες φωτογραφίες της ανατολικής Θράκης εμπιελήθηκε αποκλειστικά το βιβλίο ο Γιώργος Πούμπης, ενώ τον καλλιτεχνικό σχεδιασμό και το εξώφυλλο εμπιελήθηκε ο Θανάσης Γεωργίου.

ΧΡΥΣΑ ΝΑΝΟΥ